

О. Ю. Апостолюк,
*аспірант Київського національного
торговельно-економічного університету,
м. Київ, Україна*
*Керівник: доктор економічних наук,
професор С.В. Волосович*

ДЕРЖАВНІ ІНСТИТУТИ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Державні інститути є важливою складовою механізму реалізації державної фінансової підтримки малого підприємництва. Система державних інститутів забезпечує пряму і непряму фінансову підтримку малого бізнесу. Чільне місце серед них займає Верховна Рада України, що бере участь у підтримці малого бізнесу через прийняття відповідних нормативно-правових актів. Головним досягненням в даному питанні є прийняття Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 року № 4618-VI [1], якого проте очікує нова редакція з акцентом на рекомендації Європейського Союзу для країн Східного партнерства згідно Індексу політики МСП-2012.

Серед виконавчих органів державної влади головним реалізатором державної підтримки є Кабінет Міністрів України за участі таких профільних міністерств, як Міністерство економічного розвитку та торгівлі України та Міністерства фінансів України. Міністерства у свою чергу співпрацюють із міжнародними та іноземними фінансовими організаціями такими як Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, німецька Кредитна установа для відбудови в реалізації спільних проектів підтримки. Зокрема, Мінекономрозвитку разом із Європейським інвестиційним банком реалізують програму доступу сектора малого та середнього підприємництва до дешевих кредитів, що була погоджена наприкінці 2014 року на суму 400 млн євро та допоможе розв'язати проблему довгострокового фінансування малого бізнесу [2].

На Міністерство економічного розвитку та торгівлі України також покладено функції Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами, що було ліквідовано у 2014 році [3]. Таким чином, Мінекономрозвитку здійснює інвестиційну політику та реалізовує Національні проекти, що стосуються сільського господарства, енергетики, транспорту, створення технополісів та індустріальних парків. З даною метою при Мінекономрозвитку працює Департамент інвестиційно-інноваційної політики та Департамент державно-приватного партнерства.

Варто зазначити, що перспективним напрямом державної фінансової підтримки малих підприємств є їх інноваційна діяльність. На п'ятому щорічному Форумі економічних ідей в Братиславі було зазначено, що прямі субсидії не мають потенціалу в підтримці бізнесу, проте інвестиції в інновації та наукові розробки з боку держави та їх подальша комерціалізація підприємницькими структурами, в особливості малими, дасть сильний поштовх економічному розвитку суб'єктів господарювання [4, с. 14]. З даною метою в Україні функціонує Національна академія наук та Міністерство освіти і науки, якому були повернуті повноваження в частині здійснення наукових досліджень після реорганізації Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації. Це може покращити якість інноваційних наукових програм за рахунок залучення вищих навчальних закладів до даного процесу.

Фінансова підтримка підприємництва здійснюється також через сприятливу митно-податкову політику, що реалізується Державною фіскальною службою, при якій створена Рада з питань стимулювання інвестицій та підприємницької діяльності, що залучає додаткові інвестиції за рахунок поліпшення фіскального середовища та розробки рекомендацій для створення сприятливих умов ведення бізнесу.

На сьогодні існує багато питань стосовно функціонування органу державної влади, що безпосередньо відповідає за підтримку малого та середнього підприємництва. На даному етапі Державна служба з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва є фактично ліквідованою. Натомість функціонує Державна регуляторна служба, яка займається регуляторною політикою, дозвільними системами та ліцензуванням, а також наглядом (контролем) у господарській діяльності. А

функції підтримки підприємництва були надані Міністерству економічного розвитку та торгівлі. Дані функції реалізуються через створення умов для забезпечення господарської діяльності малих суб'єктів підприємництва на високорозвиненому рівні, сприяння самозайнятості населення, виконання завдань Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва.

Державні фонди також є інститутами, що забезпечують безпосереднє фінансування проектів підтримки. Наданням державних мікрокредитів за бюджетною програмою «Мікрокредитування суб'єктів малого підприємництва» займається Український фонд підтримки підприємництва (УФПП). Проте на сьогодні існує проблема в недофінансуванні Фонду. Протягом 2010–2012 рр. фінансове забезпечення Фонду відбувалося тільки за рахунок його статутної діяльності, тобто бюджетні кошти на програми мікрокредитування не надходили взагалі. УФПП реалізує також інші програми сприяння розвитку підприємництва, пов'язані із наданням освітніх послуг, організації конференцій, зустрічей, виставок, ярмарок, семінарів, супроводження фінансових договорів, співпраці із іноземними органами влади.

Фондова підтримка малих підприємств, що займаються інноваційною діяльністю або у діяльності яких є інноваційна складова здійснюється через Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу [5]. До напрямків його діяльності входить надання прямої фінансової підтримки та реалізації програм інноваційного розвитку. Проте сьогодні питання його підпорядкування та подальшої діяльності залишається неврегульованим.

Поширеними в Україні є малі сільськогосподарські підприємства, які через сезонність виробництва, залежність від погодних умов, необхідності залучення дорого вартісної техніки потребують активної фінансової підтримки держави. Про необхідність підтримки сільського господарства свідчать також дані статистики: кількість фермерських господарств у 2014 році скоротилась до 39 тис, тоді як у 2009 році їх було зареєстровано 44 тис. Тому актуальним буде оптимізація та збільшення фінансування Українського державного фонду підтримки фермерських господарств, що займається наданням їм поворотної фінансової підтримки на термін до п'яти років [6].

Ще однією державною спеціалізованою установою з підтримки малих аграрних підприємств є Аграрний фонд, що здійснює державне регулювання цін на сільськогосподарську продукцію [7], що був утворений 22 квітня 2013 року як публічне акціонерне товариство зі статутним капіталом 5 млрд грн. Він здійснює підтримку суб'єктів сільського господарства через цінову політику та в процесі формування свого інтервенційного фонду, закупаючи об'єкти державного цінового регулювання у малих та середніх сільськогосподарських виробників.

Серед державних публічних акціонерних товариств варто виділити також діяльність Державного експортно-імпортного банку України (Укресімбанк), який розробив окремий перелік кредитних продуктів для суб'єктів малого бізнесу, процентні ставки по яких починаються із 10,6 % у євро та 21,5 % у гривнях [8]. Проте, процентні ставки за кредитами є досить високими порівняно із розвиненими країнами. Так, у США для малого бізнесу діють пільгові процентні ставки від 8 % річних. В Україні малим сільськогосподарським підприємствам надаються агрокредити за програмами «Сільгосптехніка», «Інвестиційний» та «Оборотний». Є можливості також отримати кредит на започаткування бізнесу та інші види кредитів. До того ж Укресімбанк реалізує спільні програми кредитування із Світовим банком, Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком.

Отже, в Україні існує розгалужена мережа державної інституційної підтримки малого бізнесу, що використовує різноманітні фінансові інструменти. Незважаючи на законодавче закріплення спостерігається недостатнє фінансування їхньої діяльності. До того ж необхідно визначити повноваження для однієї установи, яка б реалізовувала підтримку малого бізнесу, співпрацюючи із іншими державними інститутами, іноземними урядами та фінансово-кредитними установами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва [Електронний ресурс]: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
2. У 2015 році Україна та Європейський інвестиційний банк планують підписання інвестиційних проектів на загальну суму 1 мільярд євро [Електронний ресурс]: Інформаційне агентство «УНІАН». – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2bf25366-51c5-448f-b59c-8b3b643413f9&title=U2015RotsiUkrainaTavropeiskiiInvestitsiiniBankPlanuiutPidpisanniaInvestitsiiniikhProektivNaZagalnuSumuBlizko1-Miliardavro>

3. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>
4. Economic Ideas Forum: Wilfried Martens Centre for European Studies // Report. - Bratislava, 2014. – 83 p.
5. Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу» [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011 № 1396. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1396-2011-%D0%BF>
6. Про фермерське господарство [Електронний ресурс]: Закон України від 19.06.2003 № 973-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
7. Про державну підтримку сільського господарства України [Електронний ресурс]: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
8. Процентні ставки про кредитах малому та середньому бізнесу [Електронний ресурс]: Укресім-банк. – Режим доступу: <https://www.eximb.com/ukr/sme/loans/conditions/>

Т.М. Афонченкова,
кандидат економічних наук, доцент,
Міжнародний гуманітарний університет,
м. Одеса, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Термін "логістика" трактується більшістю дослідників як наука про управління матеріальними потоками від джерела ресурсів до кінцевого споживача з мінімальними витратами, пов'язаними з рухом товарів і потоком інформації, що відноситься до нього [1, с. 2]. З погляду процесу управління складними штучними системами логістика – це наука про керування еколого-соціально-економічними системами за допомогою оптимізації потокових процесів, що відбуваються у цих системах [3].

Метою дослідження даної роботи є використання логістичної концепції управління щодо виробництва електричної енергії складними еколого-соціально-економічними системами.

Основна задача такого управління полягає в забезпеченні максимального пристосування системи до потреб, що змінюються, в електроенергії й підвищенні ефективності системи електропостачання шляхом оптимізації руху потоку електричної енергії.

Загальним завданням логістики в системі електропостачання споживача є постачання продукту «електрична енергія» у необхідній кількості в необхідний момент часу в потрібне місце з витратами, адекватними екологічно й соціально стійкому економічному розвитку споживача, які забезпечують у сучасних умовах господарської діяльності максимальний економічний ефект.

Розглядаючи систему електропостачання з позиції логістики, розумніше конкретизувати наступні завдання:

- забезпечення оптимального руху й використання потоків обмежених ресурсів у системі електропостачання;
- розробка й впровадження ефективної системи регулювання й контролю потоків застосовуваних обмежених ресурсів, що забезпечують високу надійність та якість електропостачання споживачеві;
- скорочення тривалості логістичного циклу споживача в ланцюзі «закупівлі» – «транспортування ресурсів» – «складування» – «генерація енергії» – «транспортування електроенергії», тому що в електроенергетиці вироблена енергія відразу й споживається;
- створення оптимальних запасів матеріальних ресурсів і виробленої електроенергії (готової продукції).

При розгляді руху і використання ресурсів, застосовуваних при створенні й експлуатації значеної системи, вихідним є енергетичний потік. Структура будь-якого потоку являє собою вза-